

Πολιτική και πανεπιστήμιο

■ ΑΛΑΙΝ ΜΠΑΝΤΙΟΥ

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί προδημοσίευση από το βιβλίο Η Κομμουνιστική Υπόθεση του κορυφαίου φιλόσοφου και πολιτικού αγωνιστή Α. Μπαντιού, που κυκλοφορεί προσεχώς στη σειρά «Αλήθεια», εκδ. Πατάκη. Το απόσπασμα, προερχόμενο από κείμενο για το γαλλικό Μάη είναι ιδιαίτερα επίκαιρο γιατί θίγει ζητήματα σχετικά με τη φοιτητική εξέγερση και τον πολιτικό ρόλο της πανεπιστημιακής γνώσης.

Ο παρηκμασμένος χαρακτήρας της αστικής ιδεολογίας, στο στάδιο της αργής, αλλά βέβαιης, αποσύνθεσης του ιμπεριαλισμού, το κενό των συνθημάτων της (ποιος φαντάζεται ακόμη αυτό που μόλις δεκαπέντε χρόνια πριν επαναλάμβαναν, εξαπατημένες, μεγάλες μάζες, ότι δηλαδή η Δύση είναι ο προμαχώνας της ελευθερίας;), η ανιαρή τρομοκρατία της μηδαμινότητας, ξεσκεπάστηκαν από τους επαναστάτες διανοούμενους. Ο νικηφόρος αγώνας του λαού του

Βιετνάμ έχει καταστήσει ολοφάνερη την αλήθεια αυτού που ο Μάο Τσε Τουνγκ έχει πει εδώ και είκοσι χρόνια: ο ιμπεριαλισμός, ακόμη και με την ατομική βόμβα στην κατοχή του, είναι ένας χάρτινος τίγρης.

Αναμφίβολα, η καθοδήγηση της κύριας ταξικής οργάνωσης του προλεταριάτου, του Γ«Κ»Κ, έχει βυθιστεί στο ρεβιζιονισμό και τον κοινοβουλευτικό κρετινισμό. Επομένως, δεν ήταν σε θέση να «πάρει στα χέρια της» την ιδεολογική πάλη μέσα στα πανεπιστήμια. Όμως, από μακριά η Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανά-

σταση έδειχνε την εξαιρετική επαναστατική δύναμη της ριζοσπαστικής ιδεολογικής κριτικής, καλούσε να ξαναβρούμε την απλή αυστηρότητα του μαρξισμού της πάλης των τάξεων, απέδιδε σημαντική θέση στη φοιτητική εξέγερση, ξεσκέπαζε την αυξανόμενη συμμόρφωση της σοβιετικής ρεβιζιονιστικής κλίμακας στον τεχνικο-ανθρωπιστικό κομπορρισμό και στη μικροαστική ιδεολογία του «ειρηνικού δρόμου», έφερνε στο προσκήνιο την απαίτηση να γκρεμιστούν οι αντιθέσεις ανάμεσα σε διανοητική και χειρωνακτική εργασία και ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο, έδειχνε την πιο μεγάλη εμπιστοσύνη στη δημιουργική δύναμη των μαζών.

Τέλος, η ραγδαία ανάπτυξη των «επιστημών του ανθρώπου» ωθούσε αυτή την αναταραχή στο απόγειό της. Γνωρίζουμε καλά ότι αυτοί οι θεωρητικοί κλάδοι δεν είναι παρά τεχνικοαστυνομικά εργαλεία προσαρμογής στις απαιτήσεις της ταξικής κοινωνίας.

Εξωραϊζουν με το κύρος των επιστημών διάφορα μέτρα που αποσκοπούν να αντισταθμίσουν την αύξηση των ανισοτήτων της εξουσίας (κοινωνιολογία των «κοινωνικών στρωμάτων»), τον απάνθρωπο χαρακτήρα των σχέσεων εργασίας (η λεγόμενη βιομηχανική κοινωνιολογία), τις ανταρξικές απαιτήσεις του τεχνικού καταμερισμού εργασίας (ψυχολογία της μαθητείας)...

Όμως, ήρθαν σε αντίφαση με τον ιερό και απαραβίαστο διαχωρισμό ανάμεσα στα Γράμματα (ουμανισμός) και τις Επιστήμες (τεχνική), την πομπώδη εκκλησιαστική λειτουργία που αποσκοπεί να «σώσει τον άνθρωπο» από την απειλητική «κυριαρχία της τεχνικής» (που στην πραγματικότητα σημαίνει να συντηρήσουμε συνδεμέ-

νες την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, την καπιταλιστική συγκέντρωση και την καθολικοποιούσα ιδεολογία του «ελεύθερου» υποκειμένου και της καθολικής ψηφοφορίας). Οι επιστήμες του ανθρώπου αποκάλυπταν αρνητικά την ύπαρξη και τη δραστηριότητα αυθεντικών επιστημονικών κλάδων, έχοντας την αξίωση να καταλάβουν τη θέση τους και να αποθήσουν την κριτική τους ισχύ.

Οι αυθεντικά επιστημονικοί αυτοί κλάδοι ήταν ο μαρξισμός και ο φροϋντιδισμός. Παρότι η αναγέννηση των δύο τελευταίων επιστημών έλαβε χώρα έξω από το πλαίσιο του πανεπιστημίου (είναι χαρακτηριστικό ότι κανένα διανοήματα δεν τις συμπεριέλαβε), η ιδέα ενός «παράλληλου» ή «κριτικού» πανεπιστημίου, πολιτικά παράλογη αλλά ικανή να κινητοποιεί σε ψυχολογικό επίπεδο, ακολουθούσε το δικό της δρόμο.

Από αυτή την άποψη και στη Γαλλία τα σεμινάρια του Αλτουσσέρ ή του Λακάν δεν πρέπει να υποτιμηθούν. Όχι τόσο σε σχέση με το περιεχόμενό τους και τον υποτιθέμενο δομοσμό που λεγόταν ότι εκεί κυριαρχούσε, όσο γιατί αποτελούσαν την πρακτική απόδειξη του ηχηρού κενού και της αξιοθρήνητης υποτακτικότητας στην οποία καταβυθιζόταν ο καθαυτός πανεπιστημιακός θεοσός.

Αποτελούσαν μια καινούργια μαθητεία στη δογματική βία, έτσι και εάν ήταν ενδεδυμένη, λιγότερο ή περισσότερο καλά, με τα κουρέλια της Επιστήμης, που λειτουργούσε ως διανοητική προετοιμασία για την ακάθεκτη απαιτητικότητα των μαζών. Άλλωστε, χωρίς θεωρητική τρομοκρατία δεν γίνεται επανάσταση. Πάνω από δέκα χρόνια «διαλόγου», πριν από τους «δομιστές», είχαν θάψει αυτή την κεφαλαιώδη ιδέα.

ΔΙΑ-
ΛΟΓΟΣ